

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA
ДЕПУТАТ ПАРЛАМЕНТА РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare nr.105

MD-2073, Кишинэу, пр. Штефан чел Маре, 105

31 octombrie 2008

GS Nr. 43

SESIZARE

privind controlul constituționalității prevederilor art. 326 alin (1) Cod de procedură penală a Republicii Moldova

1. Obiectul sesizării

La 14 martie Parlamentul a adoptat Codul de procedură penală al Republicii Moldova. La 28 iulie 2006 Parlamentul, prin Legea nr. 246-XVI a modificat art. 326 Cod de procedură penală, alin (1) expunându-l în următoarea redacție :

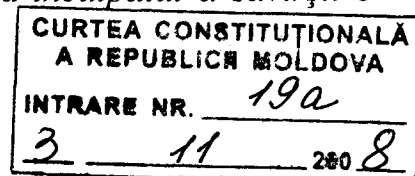
„(1) Procurorul care participă la judecarea cauzei penale în primă instanță și în instanța de apel este în drept să modifice, prin ordonanță, învinuirea adusă inculpatului în cadrul urmăririi penale în sensul agravării ei dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior, aducând la cunoștința inculpatului, apărătorului lui și, după caz, reprezentantului legal al inculpatului noua învinuire. În asemenea situație, instanța, la cererea inculpatului și a apărătorului lui, acordă termen necesar pentru pregătirea apărării de noua învinuire, după ce judecarea cauzei continuă. În instanța de apel, procurorul poate modifica acuzarea în sensul agravării doar în cazul în care a declarat apel”.

În acest context, obiectul prezentei sesizări îl constituie:

- Sintagma ce se conține în dispoziția alin.(1) al art.236 „a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior”,
- Dispoziția alin.(1) al art.326 privită din punctul de vedere al numărului de învinuiri pe care procurorul le poate înainta în ședința de judecată,
- Dispoziția alin.(1) în ceea ce privește faptul că acordă procurorului dreptul de a modifica învinuirea în instanța de apel.

2. Împrejurările pe care se întemeiază sesizarea

În conformitate cu art. 326 Cod de procedură penală în cadrul judecării cauzei în primă instanță și în ordine de apel, procurorul este în drept să modifice prin ordonanță învinuirea adusă inculpatului *în sensul agravării ei*, dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că *inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea imputată anterior*.

În practica judiciară, interpretarea noțiunii „o infracțiune mai gravă”, care se cuprinde în art.326 CPP se interpretează și ca posibilitate a procurorului de a modifica învinuirea:

- prin imputarea în cadrul aceleiași categorii de infracțiuni a unor precizări suplimentare;

- prin imputarea în cadrul aceleiași categorii de infracțiuni a unor episoade suplimentare etc.

De asemenea, invocând acest articol, procurorul poate modifica învinuirea de un număr nelimitat de ori atât în instanța de fond, cât și în instanța de apel.

În ipoteza în care procurorul modifică învinuirea în instanța de apel, inculpatul este lipsit de o cale de apel.

3. Expunerea actelor legale și argumentelor ce dovedesc neconstituționalitatea normelor contestate

Considerăm dispoziția art. 326 alin.(1) Cod procesual penal ca fiind neconstituțională din următoarele considerente:

Legea nominalizată contravine principiului legalității stabilit de Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. Conform acestui principiu, „dreptul scris, ca și cel nescris, trebuie să fie suficient de precis, încât să permită cetățeanului să prevadă (...) eventualele consecințe ale unui act determinat (CEDH, 8 nov. 2001, aff. *Laumont c.France*, citat după Jean-LOUP Charrier și Andrei Chiriac, Codul Convenției Europene a Drepturilor Omului, 2008, p.138). În contextul art.7 al Convenției, criteriile legii penale sunt: accesibilitatea și *previzibilitatea*. Conform criteriului previzibilității, norma penală „trebuie să fie suficient de precisă pentru a-i permite individului să acționeze în funcție de prevederile enunțate”. Efectiv, ar exista un pericol de manifestare a arbitrarului prea important dacă legea ar conferi autorităților publice o putere de apreciere prea extinsă, fără a-i preciza limitele. Astfel, în cauzele *Huving și Cruslin c.Franței*, Curtea a considerat că art.81 din Codul de procedură penală nu răspundea acestui criteriu din pricina unei latitudini prea mari lăsate judecătorului de instrucție pentru a determina când, unde și cum se va proceda la o interceptare telefonică: expresia „orice măsură necesară pentru stabilirea adevărului” într-adevăr nu poate fi considerată de un profan în drept ca fiind susceptibilă de a-l autoriza pe un magistrat să-i pună telefonul sub ascultare (CEDH, 24 avr.1990, aff. *Huving et Kruslin c.France*; citat după Jean-LOUP Charrier și Andrei Chiriac, Codul Convenției Europene a Drepturilor Omului, 2008, p.355).

Art. 4 alin(1) din Constituția Republicii Moldova prevede că „dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concondanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte”.

Potrivit hotărârii Curții Constituționale nr.55 din 14 octombrie 1999 „Privind interpretarea unor prevederi ale art.4 din Constituția Republicii Moldova, jurisprudența CEDO constituie o parte integrantă a sistemului legal intern și, respectiv, urmează a fi aplicată direct ca oricare altă lege a RM cu deosebire că

CEDO are prioritate față de restul legilor interne care îi contravin. Prevederile CEDO sunt interpretate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, hotărârile căreia sunt obligatorii pentru instanțele de judecată naționale. Prin urmare, mecanismul constituțional descris în art. 4 alin.(1) din Constituție încorporează textul Convenției în dreptul intern, conferindu-i totodată o forță juridică superioară legilor și permițând aplicarea sa directă de către instanțele interne.

În acest context, sintagma „a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior” contravine principiului legalității și previzibilității, așa cum acestea sunt enunțate *infra*. De asemenea, ținem să precizăm faptul că prevederea art. 326 alin(1) intră în contradicție cu prevederea art.325 alin(2) Cod de procedură penală: „(2) Modificarea învinuirii în instanța de judecată se admite dacă prin aceasta *nu se agravează situația inculpatului și nu se lezează dreptul lui la apărare*”. Or, după cum am arătat mai sus, anume dreptul inculpatului la apărare este încălcat prin dispoziția art. 326 alin(1) Cod procesual penal.

Dispoziția alin.(1) al art.326 din Codul de procedură penală contravine principiului legalității și criteriului previzibilității și din punctul de vedere al *numărului de învinuiri* pe care procurorul le poate înainta în ședința de judecată. Concluzia dată este în concordanță cu conținutul Opiniei Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nr.386 din 20.05.08. Conform Opiniei menționate, „Temeiul modificării acuzării prevăzut de legislator în acest caz „... în sensul agravării dacă inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior...”, trebuie interpretat prin prisma art.14, 16 din Codul penal, adică fapta imputată inculpatului trebuie să constituie toate elementele constitutive ale unei infracțiuni în sensul art.14 din Codul penal – noțiunea de infracțiune, apoi această infracțiune urmează a fi raportată la prevederile art.16 din Codul penal – clasificarea infracțiunilor după categorii: *ușoare, mai puțin grave, grave, deosebit de grave și excepțional de grave*. În atare situație, se exclude aplicarea unor noțiuni de modificare a învinuirii: „care poate să cuprindă unele precizări”; „*care poate să cuprindă episoade suplimentare*”. Deoarece legislatorul nu a prevăzut de câte ori poate fi modificată acuzarea în sensul agravării în ședința de judecată, cauză din care, la modul teoretic, acest lucru poate fi făcut de procuror de mai multe ori, ceea ce ar demonstra instrumentarea proastă a anchetei penale, ar conduce la încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzelor penale și la încălcarea art.6 din Convenție, dreptul la un proces echitabil. Astfel, dacă se va ajunge la concluzia de a interpreta prevederile art.326 CPP în sensul chestiunii puse în discuție, în opinia Colegiului penal interpretarea ar fi următoarea: din textul legii rezultă că modificarea învinuirii pe parcursul judecării cauzei se poate efectua o singură dată”.

În conformitate cu Protocolul nr. 7 la Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, art.2 - Dreptul la două grade de jurisdicție în materie penală - alin.(1) stipulează : „Orice persoană declarată vinovată de o infracțiune de către un tribunal are dreptul să ceară examinarea declarației de vinovăție sau a condamnării de către o jurisdicție superioară. Exercitarea acestui drept, inclusiv motivele pentru care acesta poate fi exercitat, sunt reglementate de lege”. Considerăm că dreptul procurorului de a modifica învinuirea în instanța de

apel contravine normei citate mai sus, dat fiind faptul că în acest fel persoana este lipsită de o cale de atac, fiindcă în instanța de recurs se apreciază doar problemele de drept și nu cele de fapt.

Nu în ultimul rând evidențiem faptul că dispoziția alin.(1) al art.326 din Codul procesual penal contravine prevederilor art.3, 4, și 5 ale Legii privind actele legislative din 14.03.2002. Conform acestei legi, actul legislativ trebuie să respecte condițiile legalității, accesibilității, preciziei (alin.(2) din art.3); să corespundă prevederilor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, principiilor și normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional, ... să corespundă dispozițiilor constituționale (alin.(1) și (2), art.4); apărarea drepturilor, libertăților, intereselor legitime ale cetățenilor...constituie o condiție obligatorie a oricărui act legislativ (alin.(1) al art.5).

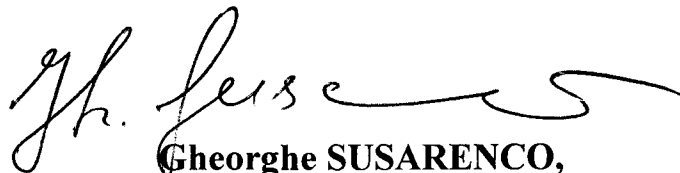
În lumina celor expuse, considerăm că dispoziția alin.(1) al art.326 încălcă drepturile constituționale ale persoanei garantate de Constituția Republicii Moldova – art.26, art.7 (legalitatea procesului penal), art.8 (prezumpția de nevinovăție), art.9 (egalitatea în fața legii și a autorităților), art.10 (respectarea drepturilor, libertăților și demnității umane), art.17 (asigurarea dreptului la apărare); precum și de alin.(2) al art.325 Cod de procedură penală etc.

4. Cerințele sesizării

Având în vedere cele expuse mai sus, în temeiul art. 135 alin.(1) lit.a) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin(1) lit.a), art.38 alin.(1) lit.g) și art.39 din Codul Jurisdicției Constituționale, solicit controlul constituționalității art. 326 alin.(1) Cod de procedură penală al Republicii Moldova (în redacția Legii nr.264-XVI din 28 iulie 2006) în ceea ce privește:

- sintagma „a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior”;
- numărul de învinuiri pe care procurorul le poate înainta în ședința de judecată;
- dreptul procurorului de a modifica învinuirea în apel.

Cu respect,

Gheorghe SUSARENCO,
Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova